

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **J. P.**, proti žalovanému: **Magistrát města Kladna**, se sídlem Náměstí Starosty Pavla 44, Kladno, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 2. 2009, č. j. 8 Ca 76/2008 - 49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 31. 3. 2008, č. j. 8 Ca 76/2008 - 16, zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků, odmítl žalobu žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 12. 2007, č. j. Výst. 1057/06/Če/330, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl žádost o povolení předčasného užívání stavby: rodinný dům, elektropřípojka v B. u. v K.-D., na pozemku parc. č. 839 v katastrálním území Dubí u Kladna, podanou J. P., nar. X, zastoupeným žalobcem.

Proti tomuto usnesení podal žalobce včas kasační stížnost a podáním ze dne 26. 5. 2008 požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení JUDr. Vladimíra Nedvěda, advokáta.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 14. 7. 2008, č. j. 8 Ca 76/2008 - 28, žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační

stížnosti zamítl. Toto usnesení Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 29. 10. 2008, č. j. 4 As 53/2008 - 40, zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze následně žalobce vyzval, aby vyplnil formulář pro osvobození od soudních poplatků vzor 060 a stanovil mu lhůtu dvou týdnů. Výzva byla žalobci doručena dne 15. 1. 2009.

Podáním ze dne 21. 1. 2009 žalobce soudu sdělil, že jeho požadavek považuje s odkazem na zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu za zmatečný. Konstatoval, že potvrzení je vyžadováno i přes to, že řízení jsou od poplatku osvobozena ze zákona - § 11 odst. 1 písm. g) a § 11 odst. 3 písm. f) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Zmatečnost spatřoval také v tom, že kasační stížnost „ve věci 8 Ca 76/2008-16“ nebyla dosud zákonně vyřízena.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 5. 2. 2009, č. j. 8 Ca 76/2008 - 49, žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl. V odůvodnění soud uvedl, že za účelem porovnání výše soudního poplatku s celkovou finanční situací žalobce a dalšími okolnostmi, které mohou mít vliv na jeho schopnost zaplatit soudní poplatek, vyzval dne 13. 1. 2009 žalobce k vyplnění potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Žalobce přijetí této výzvy včetně vzoru 060 potvrdil v dopisu ze dne 21. 1. 2009 s tím, že požadavek považuje za zmatečný. Za této situace nemohl soud zjistit, jaká byla finanční situace žalobce v době rozhodování soudu, ani její srovnání s výší soudního poplatku. Žalobce tedy své tvrzení, že nemá dostatečné prostředky neprokázal, podle soudu proto nemohl být od soudních poplatků osvobozen. Nebyla tudíž splněna ani první podmínka pro ustanovení zástupce (předpoklady pro osvobození od soudních poplatků). Soud dále uvedl, že nebyla splněna ani podmínka, že ustanovení zástupce třeba k ochraně práv žalobce, neboť žaloba byla podána osobou zjevně neoprávněnou. Městský soud v Praze uzavřel odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3 Ans 4/2006, podle kterého samotná skutečnost, že jiný senát v jiné věci přiznal žalobci osvobození od soudního poplatku, nezpůsobuje nezákonnost rozhodnutí v projednávané věci, neboť záleží zejména na výši poplatku a době jeho vyměření, resp. okolnostech existujících v době tohoto vyměření.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, ve které namítal, že žádost byla odmítnuta účelově z důvodu zamezení vymahatelnosti práva. Konstatoval, že žaloba byla podána osobou zúčastněnou na řízení, která byla přímo dotčena ve svých právech a povinnostech. Stěžovatel poukázal na to, že se soud dosud nezabýval obsahem žaloby a nebyla vyřešena ani kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2008, č. j. 8 Ca 76/2008 - 16. Dále zmínil opakované oznámení, že stavebník požádal o předčasné užívání stavby, a podotkl, že soud měl právo vydat předběžné opatření, aby zabránil vážné újmě. Zdůraznil, že stavebník si na základě pravomocného stavebního povolení postavil rodinný dům, který „z důvodu nezákonnosti správních orgánů a soudu nemůže řádně užívat“. Stěžovatel namítal, že jsou vymáhány soudní poplatky za řízení, která jsou ze zákona osvobozena od soudních poplatků, a uzavřel poznámkou, proč by účastník podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), dokládal věci, které jsou ošetřeny

zákonem o soudních poplatcích. Stěžovatel žádal, aby bylo napadené usnesení pro nezákonnost zrušeno a soud zavázán neodkladně a zákonně rozhodnout.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Dne 30. 3. 2009 byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.

Při posuzování přípustnosti kasační stížnosti vycházel Nejvyšší správní soud ze své konstantní judikatury, podle které *v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.*

Citované ustanovení zakládá povinnost soudu, který o žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhoduje, posoudit, zda účastník řízení má dostatečné prostředky či nikoliv, tedy porovnat výši soudního poplatku s celkovou finanční situací žadatele a dalšími okolnostmi, které mohou mít vliv na jeho schopnost soudní poplatek zaplatit. Soud rovněž musí zkoumat, zda nějaký neodstranitelný nedostatek podmínek řízení nečiní podaný návrh zjevně neúspěšným.

Této povinnosti Městský soud v Praze vyhověl, neboť stěžovateli ve snaze zjistit jeho osobní, majetkové a výtěžkové poměry zaslal příslušný formulář s průvodním přípisem, kterým jej vyzval, aby ve lhůtě dvou týdnů tento formulář vyplněný vrátil

soudu. Doručení této výzvy prokazuje jak doručenka založená v soudním spisu, tak i podání stěžovatele, jímž na zmíněnou výzvu reagoval.

Stěžovatel výzvě soudu ve stanovené lhůtě ani později nevyhověl, ze zákona vyplývající požadavek, aby doložil, že nemá dostatečné prostředky, označil za zmatečný a odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 4 As 53/2008. Z tohoto rozsudku však v žádném případě nevyplývá, že by stěžovatel neměl povinnost na výzvu soudu prokázat své majetkové poměry. Naopak, Nejvyšší správní soud zmíněným rozsudkem zavázal Městský soud v Praze k tomu, aby znovu rozhodl o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2008, č. j. 8 Ca 76/2008 - 16, tentokrát po řádném posouzení, zda jsou splněny podmínky stanovené v § 36 odst. 3 a v § 35 odst. 8 s. ř. s. Nejvyšší správní soud současně vyslovil, že dospěje-li Městský soud v Praze k závěru, že tyto podmínky splněny nejsou, musí své rozhodnutí náležitě odůvodnit.

Citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu tak rozhodně Městskému soudu v Praze neukládá povinnost žádosti stěžovatele vyhovět, jak se patrně stěžovatel domnívá, nýbrž řádně posoudit, zda stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků. To ovšem vyžaduje náležitou součinnost ze strany stěžovatele, který podle § 36 odst. 3 s. ř. s. musí soudu prokázat, že nemá dostatečné prostředky. Tuto zákonnou povinnost stěžovatel navzdory výzvě soudu nesplnil.

Odvolává-li se stěžovatel na ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) a odst. 3 písm. f) zákona o soudních poplatcích, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že se ve svých dřívějších rozhodnutích argumentací stěžovatele, že je od soudního poplatku osvobozen ze zákona, již opakovaně zabýval, stěžovateli však nikdy nepřisvědčil a své závěry vždy patřičně odůvodnil.

Podle § 11 odst. 1 písm. g) zákona o soudních poplatcích *od poplatku se osvobozují řízení ve věcech náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě nebo nesprávným úředním postupem.* Podle § 11 odst. 3 téhož zákona *osvobození podle odstavců 1 a 2 se vztahuje, s výjimkou dědického řízení, i na řízení a) o návrhu na nařízení předběžného opatření, b) před odvolacím soudem, c) o povolení obnovy, d) o žalobě pro zmatečnost, e) před dovolacím soudem, f) o kasační stížnosti, g) o výkon rozhodnutí, h) exekucí.*

V posuzované věci podal stěžovatel žalobu proti rozhodnutí správního orgánu (konkrétně proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 12. 2007, č. j. Výst. 1057/06/Če/330, jímž žalovaný zamítl žádost o povolení předčasného užívání stavby: rodinný dům, elektropřípojka v B. u. v K.-D., na pozemku parc. č. 839 v katastrálním území Dubí u Kladna). Nejedná se tedy o řízení ve věcech náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě nebo nesprávným úředním postupem, a ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) zákona o soudních poplatcích se proto na posuzovaný případ nevztahuje.

Nejvyšší správní soud k tomu doplňuje, že k řízení o náhradě škody nejsou příslušné soudy ve správním soudnictví, neboť tento předmět řízení nelze podřadit pod ustanovení § 4 s. ř. s., ale soudy, které rozhodují v občanském soudním řízení.

S ohledem na tuto skutečnost se na posuzovaný případ nemůže vztahovat ani ustanovení § 11 odst. 3 zákona o soudních poplatcích, které lze použít pouze v případě, že je prvotní soudní řízení osvobozeno od soudního poplatku podle § 11 odst. 1 nebo 2 zákona, což není tento případ.

Uvedená kasační námitka proto nebyla shledána důvodnou.

Nejvyšší správní soud shledal, že stěžovateli muselo být z rozhodovací činnosti kasačního soudu zřejmé, že osvobození od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 písm. g) a odst. 3 písm. f) zákona o soudních poplatcích nepřichází v projednávané věci v úvahu, a proto měl s ohledem na závazný právní názor Nejvyššího správního soudu vyslovený ve věci sp. zn. 4 As 53/2008 respektovat výzvu Městského soudu v Praze a doložit, že nemá dostatečné prostředky. To však stěžovatel neučinil, Městský soud v Praze proto neměl na základě čeho posoudit, zda stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a nemohl jeho žádosti vyhovět.

Za dané procesní situace shledal Nejvyšší správní soud správným závěr Městského soudu v Praze, že stěžovatel nemůže být od soudních poplatků osvobozen, neboť neprokázal, že nemá dostatečné finanční prostředky.

Namítá-li stěžovatel, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2008, č. j. 8 Ca 76/2008 - 16, Nejvyšší správní soud podotýká, že zatím nebyla pravomocně dořešena otázka soudního poplatku a zastoupení stěžovatele v řízení o uvedené kasační stížnosti. O této kasační stížnosti bude možné rozhodnout teprve po právní moci tohoto rozsudku. Předmětem zmíněné kasační stížnosti je posouzení právní otázky, zda byla žaloba stěžovatele odmítnuta v souladu se zákonem či nikoliv; samotným obsahem žaloby by se Městský soud v Praze mohl zabývat až v případě, že by Nejvyšší správní soud zmíněné usnesení ze dne 31. 3. 2008, o odmítnutí žaloby, zrušil.

Na okraj Nejvyšší správní soud doplňuje, že nelze souhlasit s názorem Městského soudu v Praze, že nebyla splněna podmínka potřeby ustanovení zástupce k ochraně práv stěžovatele, neboť žaloba byla podána osobou zjevně neoprávněnou. Tato argumentace je v příkrém rozporu s právem na přístup k soudu a popírá smysl kasační stížnosti jako opravného prostředku. Směřuje-li kasační stížnost proti usnesení, kterým byla žaloba odmítnuta s tím, že byla podána osobou zjevně neoprávněnou, je otázka aktivní legitimace meritem řízení o kasační stížnosti. V takovém případě nelze kasační stížnost účastníka, jehož žalobu soud odmítl, považovat za zjevně neúspěšnou či nepřípustnou jako podání osoby k tomu zjevně neoprávněné, neboť tento účastník má pochopitelně právo na to, aby kasační soud - jsou-li splněny ostatní podmínky řízení o kasační stížnosti - přezkoumal správnost závěrů krajského soudu.

Zmíněný chybný právní názor Městského soudu v Praze však nemá žádný vliv na správnost výše uvedeného závěru, že stěžovatel neprokázal splnění zákonných podmínek, a Městský soud v Praze tudíž rozhodl v souladu se zákonem.

Námítky proti postupu správního orgánu, ani námítky směřující proti rozhodnutí o odmítnutí žaloby nejsou pro posouzení důvodnosti projednávané kasační stížnosti relevantní, proto se jimi kasační soud nezabýval.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že nezjistil namítanou nezákonnost napadeného rozhodnutí, a proto kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 2. 2009, č. j. 8 Ca 76/2008 - 49, podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože úspěšnému žalovanému v tomto řízení žádné náklady nad rámec plnění běžných povinností nevznikly a stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu